



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hustopeče, Masarykovo nám. 1
Autor	Mgr. Jan Svoboda
Číslo	VY_32_INOVACE_20_PRÁVO_3.02_Dědické právo
Název	Občanské právo
Téma hodiny	Dědické právo
Předmět	Právo
Ročník/y/	1. Ročník
Datum vytvoření	18.1.2013
Anotace	Výkladová prezentace k tématu Dědické právo
Očekávaný výstup	Žák je schopen charakterizovat dědické právo, způsoby dědění a dědické skupiny.
Druh učebního materiálu	Prezentace

Občanské právo

Dědické právo

Vypracoval: Mgr. Jan Svoboda

Základní pojmy:

- **Zůstavitel** – zůstavitelem se rozumí výlučně fyzická osoba, jejíž majetek má být v okamžiku její smrti předmětem dědického řízení. Zůstavitelem nemůže být osoba právnická. Přechod práv a povinností v případě zániku právnické osoby se neřídí právem dědickým.
- **Dědění** - přechod práv a závazků ze zemřelého zůstavitele na dědice

- **Dědic** – za dědice je považována osoba, na niž mají po zůstavitelově smrti přejít pozůstalost jako celek nebo podíl na ní, a to bez ohledu na to, z jakého právního titulu se tak stane (zda z dědické smlouvy, z testamentu či ze zákona). Na rozdíl od zůstavitele může být dědicem jakákoliv osoba, tedy i osoba právnická, včetně státu.
- **Dědictví** (pozůstalost) – soubor majetkových práv a povinností zemřelého člověka – zůstavitele
- **Odúmrt'** – pozůstalost, která připadla státu (nepovažuje se za dědictví)

Způsoby dědění:

- Ze závěti
- Ze zákona
- Ze zákona i ze závěti

Dědění ze závěti

- Je to jednostranný odvolatelný právní úkon fyzické osoby, kterým nakládá se svým majetkem pro případ smrti. Nedodržení ustanovení o formě závěti má za následek její absolutní neplatnost.
- Platné dědické právo připouští toliko písemnou formu závěti, nikoliv tedy závěť ústní.
- Zůstavitel může závětí ustanovit dědice, případně určit jejich podíly nebo věci a práva, které jim mají připadnout. Může také zřídit nadaci. Nezletilým potomkům se však musí dostat alespoň tolik, kolik činí jejich dědický podíl ze zákona. Zletilí potomci musí obdržet alespoň tolik, kolik činí jedna polovina jejich dědického podílu ze zákona.

Formy závěti:

- Holografní závěť (vlastnoruční)
- Závěť alografní - obecná
- zvláštní
- Formou notářského zápisu

Holografní závěť

Je v praxi velmi obvyklou formou závěti. **Z hlediska formy je k její platnosti třeba, aby celý text závěti byl psán vlastní rukou zůstavitele**, musí v ní být jeho vlastní rukou uvedeno datum (den, měsíc a rok) a musí být zůstavitelem vlastnoručně podepsána.

Datum uvedené v závěti se musí vztahovat ke dni podpisu závěti, a nikoliv ke dni sepsání závěti, pokud se oba dny neshodují.

Holografní závěť

Datum závěti je důležité z hlediska posouzení způsobilosti zůstavitele k pořízení závěti, a také proto, aby v případě, zřídí-li zůstavitel více závětí, bylo možno posoudit, která je starší. Konkuruje-li si takto více závětí tak, že nemohou vedle sebe obstát, platí, že závěť pozdější zrušuje závěť předchozí.

Holografní závěti nemůže pořídit osoba, která nemůže číst nebo psát.

Nezletilec starší 15 let může pořídit závěti toliko ve formě Notářského zápisu.

Alografní závěť – obecná forma

Je to takovou formou písemné závěti, která není napsána vlastní rukou zůstavitele, ale je napsána např. na psacím stroji nebo osobou od zůstavitele odlišnou.

Zákon rozeznává dvě formy alografní závěti, a to formu **obecnou** a Formu **zvláštní**, která je stanovena pro osoby, jež nemohou číst nebo psát.

Obecná forma alografní závěti ke své platnosti vyžaduje vlastnoruční podpis zůstavitele. Dále je třeba, aby zůstavitel přede dvěma současně přítomnými svědky prohlásil, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědci se musí na závěť podepsat. Není však třeba, aby byli seznámeni s obsahem závěti.

Alografní závěť – zvláštní forma

Pro osoby, které nemohou číst nebo psát, popřípadě jsou nevidomé či neslyšící (byť je tato porucha přechodného rázu), stanoví zákon **zvláštní formu** alografní závěti.

Při pořizování zvláštní formy alografní závěti je především vyžadována současná přítomnost tří svědků a jsou stanoveny i další podmínky zabezpečující, aby obsah listiny odpovídal vůli zůstavitele. K témuž cíli směřují i náležitosti, které jsou kladeny na svědky a další osoby spolupůsobící při obou formách alografní závěti.

Závěť ve formě notářského zápisu

Musí vyhovovat náležitostem stanoveným v notářském řádu. Může být sepsána před kterýmkoliv notářem bez ohledu na místo trvalého pobytu pořizovatele. Závěť formou notářského zápisu je jedinou možnou formou závěti u osob nezletilých, které jsou zároveň starší 15 let.

Dědění ze zákona

Jako dědici ze zákona podle současného českého práva dědí:

- potomci zůstavitele (děti, vnuci, pravnuci atd.) – vždy v první dědické skupině
- manžel nebo partner zůstavitele – v první nebo druhé dědické skupině
- zůstavitelovi rodiče (tj. otec a matka) – vždy ve druhé dědické skupině
- tzv. spolužijící osoba – ve druhé nebo třetí dědické skupině
- zůstavitelovi sourozenci (tj. bratři a sestry) – vždy ve třetí dědické skupině
- zůstavitelovi synovci a neteře – vždy ve třetí dědické skupině
- zůstavitelovi prarodiče – vždy ve čtvrté dědické skupině
- zůstavitelovi strýcové a tety – vždy ve čtvrté dědické skupině

I. dědická skupina

V první dědické skupině dědí zůstavitelovy děti a manžel nebo partner, každý rovným dílem.

Pokud některé z dětí nedědí (například proto, že odmítlo dědictví, je nezpůsobilé dědit, nedožilo se zůstavitelovy smrti nebo je neznámého pobytu), nabývají jeho dědického podílu jeho děti (tj. zůstavitelova vnoučata).

Pokud však dítě, které nedědí, žádné děti nemá, přiroste jeho dědický podíl ostatním dědicům.

Obdobně se postupuje, jestliže nedědí další potomci (vnoučata atd.). Jestliže některý ze zůstavitelových potomků dědí (např. zůstavitelovo dítě), nemůžou dědit jeho potomci (např. zůstavitelova vnoučata; potomci jiných zůstavitelových dětí však dědit mohou). Manžel ani partner nemůže v první dědické skupině dědit sám.

II. dědická skupina

Předpokladem pro dědění ve druhé dědické skupině je, že nedědí žádný ze zůstavitelových potomků.

Ve druhé dědické skupině dědí manžel nebo partner, zůstavitelovi rodiče a tzv. spolužijící osoba (ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele).

Dědicové ve druhé dědické skupině dědí rovným dílem, manžel nebo partner však nejméně polovinu dědictví.

Pokud tedy manžel nebo partner dědí ve druhé skupině sám, připadne mu celé dědictví, jinak dědí polovinu dědictví a druhá polovina dědictví se rozdělí rovným dílem mezi ostatní dědice druhé dědické skupiny.

Tzv. spolužijící osoba nemůže ve druhé skupině dědit sama.

III. dědická skupina

Předpokladem pro dědění ve třetí dědické skupině je, že nedědí žádný ze zůstavitelových potomků, zůstavitelův manžel nebo partner ani žádný ze zůstavitelových rodičů.

Ve třetí dědické skupině dědí zůstavitelovi sourozenci a tzv. spolužijící osoba, všichni rovným dílem. Pokud některý z sourozenců nedědí (například proto, že odmítl dědictví, je nezpůsobilý dědit, nedožil se zůstavitelovy smrti nebo je neznámého pobytu), nabývají jeho dědického podílu jeho děti (tj. zůstavitelovi synovci a neteře).

Pokud však sourozenec, který nedědí, žádné děti nemá, přiroste jeho dědický podíl ostatním dědicům.

Na další potomky zůstavitelových sourozenců (například na bratrance a sestřenice) však už dědický podíl nepřechází, ani kdyby žádný ze zůstavitelových sourozenců nedědil.

IV. dědická skupina

Předpokladem pro dědění ve čtvrté dědické skupině je, že nedědí žádný ze zůstavitelových potomků, zůstavitelův manžel nebo partner, žádný ze zůstavitelových rodičů, sourozenců, synovců a neterí ani tzv. spolužijící osoba.

Ve čtvrté dědické skupině dědí stejným dílem zůstavitelovi prarodiče; nedědí-li žádný z nich (tj. žádný z rodičů zůstavitelova otce ani žádný z rodičů zůstavitelovy matky), dědí rovným dílem jejich děti, tj. zůstavitelovi strýcové a tety.

Neopominutelní dědici

- Jsou to potomci zůstavitele
- Nesmí být v případě dědění ze závěti opomenuti ač jsou zletilí či ne
- Nezletilým potomkům se musí dostat tolik, kolik by jim příslušelo při dědění ze zákona
- Zletilí potomci musí dostat alespoň polovinu jejich zákonného podílu.

Dědická nezpůsobilost

Nedědí, kdo se dopustil úmyslného trestného činu proti zůstaviteli, jeho manželu, dětem nebo rodičům anebo zavrženíhodného jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelovy. Může však dědit, jestliže mu zůstavitel tento čin odpustil.

Odmítnutí dědictví

- Dědic může dědictví odmítnout. Odmítnutí se musí stát ústním prohlášením u soudu nebo písemným prohlášením jemu zasláným.
- Prohlášení o odmítnutí dědictví může dědic učinit jen do jednoho měsíce ode dne, kdy byl soudem o právu dědictví odmítnout a o následcích odmítnutí vyrozuměn.
- Prohlášení o odmítnutí dědictví nelze odvolat. Totéž platí, prohlásí-li dědic, že dědictví neodmítá.
- Dědic nemůže odmítnout dědictví jen z části.

Přechod dluhů

- Dědic odpovídá do výše ceny nabytého dědictví za přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele a za zůstavitelovy dluhy, které na něj přešly zůstavitelovou smrtí.
- Stát, jemuž dědictví připadlo, odpovídá za zůstavitelovy dluhy a za přiměřené náklady jeho pohřbu stejně jako dědic.

Vydědění

Zůstavitel může vydědit potomka, jestliže:

- v rozporu s dobrými mravy neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nemoci, ve stáří nebo v jiných závažných případech
- o zůstavitele trvale neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl,
- byl odsouzen pro úmyslný trestný čin k trestu odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku (i podmíněný trest)
- trvale vede nezřízený život - např. nadměrně požívá alkoholické nápoje či jiné omamné látky, hraje hazardní hry, ve kterých utrácí značné finanční prostředky apod.

Jiné osoby např. manžela/ku lze vydědit tím, že ji zůstavitel neuvede v závěti.

Listina o vydědění

- Musí splňovat stejné náležitosti jako závěť a navíc musí vždy obsahovat i důvod vydědění.
- Může být sepsána holografně (vlastní rukou) nebo alografně (strojem, odlišnou rukou)
- Může být sepsána formou notářského zápisu.
- V listině o vydědění musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jinak je neplatná.
- Může být sepsána jak vedle závěti, tak i v případě, že závěť sama sepsána není.
- Listina o vydědění se zruší tím, že se zničí listina, na níž je napsána.

Vydědění je cestou, jak se zůstavitel může vyhnout problémům s neopomenutelnými dědici.

Pracovní list

Uved' a charakterizuj formy dědění ze závěti:

Uved' a specifikuj dědické skupiny :

Použité zdroje:

- Zák.č. 40/1964 Sb. Občanský zákoník
- TOMANCOVÁ, Jaroslava a Karel SCHELLE. A KOL. *Právní nauka pro školy a praxi*. VI. Praha: EUROLEX, 2004. ISBN 80-86432-78-5.
- TOMANCOVÁ, JUDr. Jaroslava. A KOL. *Základy práva (nejen) pro školy*. Boskovice: František Šalé - ALBERT, 2007. ISBN 80-7326-110-3.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Jan Svoboda.

